

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН 2021 ОНЫ САНХҮҮГИЙН
ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД ХИЙСЭН АУДИТЫН ТАЙЛАН

АУДИТЫН КОД: АХГ-2022/20/НА-СТА-ЗГТС

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу.

Аудитын хоёрдугаар газрын захирал, тэргүүлэх аудитор
Ц.Наранчимэг
Утас: 261663 Цахим хаяг: naranchimegts@audit.gov.mn
Аудитын менежер: Г.Гүнжидмаа
Утас: 261885 Цахим хаяг: gunjidmaag@audit.gov.mn
Ахлах аудитор: Р.Цолмон
Утас: 261628 Цахим хаяг: tsolmonr@audit.gov.mn
Аудитор: Э.Энхбаатар
Утас: 261628 Цахим хаяг: enkhbaatare@audit.gov.mn
Гэрээт аудитор: М.Ганбаатар
Утас: 260512 Цахим хаяг: ganbaatar.m@audit.gov.mn

Улаанбаатар хот
2022 он

Агуулга

1. Аудитын гэрчилгээ	2
2. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл.....	4
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан	4
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	5
2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	6
2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан	7
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	8
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан	9
3. Аудитын тайлан	10
3.1 Ерөнхий зүйл.....	10
3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт	10
3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал.....	11
3.4 Материаллаг байдал	11
3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга	11
3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв	12
3.6.1 Төсвийн төлөвлөлт	12
3.6.2 Төсвийн гүйцэтгэл.....	13
3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг.....	13
3.8 Аудитын гол асуудал	14
3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал	14
3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт	14
3.9.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд.....	14
3.10 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	15
3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал.....	15
4. Аудитын илрүүлэлт.....	16
4.1 Төлбөрийн акт	16
4.2 Албан шаардлага.....	16
4.3 Зөвлөмж	17
5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл	18

Товчилсон үгийн жагсаалт

АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
НДЕГ	Нийгмийн даатгалын ерөнхий газар
ТБОНӨХБАҮХАТ	Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээг худалдан авах тухай
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газар
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
ЭМД	Эрүүл мэндийн даатгал
ЭМДЕГ	Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газар
ЭМДҮЗ	Эрүүл мэндийн даатгалын үндэсний зөвлөл
ЭМДС	Эрүүл мэндийн даатгалын сан
ЭМЯ	Эрүүл мэндийн яам

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР

15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг
Бага тойруу-3, Засгийн газрын IV байр
Утас:26-04-37, Факс:51-26-42-30
E-mail: info@audit.gov.mn

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН ДААТГАЛЫН
САНГИЙН ДАРГА
Л.БЯМБАСҮРЭН ТАНАА

2022.03.25 № 07/695

танай _____-ны № _____-т

Аудитын санал дүгнэлт

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-т заасны дагуу Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан алдаа, зөрчлийн үр нөлөөг эс тооцвол Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, шалгагдагч байгууллагаас хараат бус, аудиторовын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний байгууллагаас цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 314,357.7 сая төгрөгийн алдаа зөрчил илэрч тогтоосон ерөнхий материаллаг байдлын түвшнээс давсан нь дангаараа эсвэл нийтээрээ материаллаг боловч өргөн тархаагүй, Төсвийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.7, 43 дугаар зүйлийн 43.5, Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1, 20.2, 20.5, Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.6 дахь заалтууд болон Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

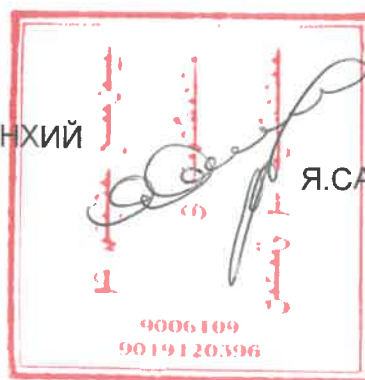
Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт гэдэг нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ
АУДИТОРЫН ОРЛОГЧ

Я.САРАНСҮХ

2. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Данс	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	797,221,449,862.48	585,958,176,305.80
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	617,256,242,123.96	418,795,090,552.32
31200	Банканд байгаа бэлэн мөнгө	267,256,242,123.96	318,795,090,552.32
31210	Төгрөг	267,256,242,123.96	318,795,090,552.32
31211	Төрийн сангийн харилцах	108,695,298,575.56	161,659,213,038.11
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	158,560,943,548.40	156,742,767,514.21
31215	Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах	-	393,110,000.00
31500	Хадгаламж	350,000,000,000.00	100,000,000,000.00
33	АВЛАГА	176,856,872,315.32	124,282,718,471.61
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	26,495,356,151.52	23,945,885,061.10
33500	Бусад авлага	150,361,516,163.80	100,336,833,410.51
33510	Байгууллагаас авах авлага	150,361,516,163.80	100,336,833,410.51
34	УРЬДЧИЛГАА	3,108,335,423.20	6,415,559,200.60
34600	Урьдчилж гарсан зардал	3,108,335,423.20	3,181,609,200.60
34710	Урьдчилгаа тооцоо	-	3,233,950,000.00
34711	Бараа материал бэлтгэх урьдчилгаа	-	3,233,950,000.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	-	36,464,808,081.27
35300	Бэлэн бүтээгдэхүүн	-	36,464,808,081.27
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	797,221,449,862.48	585,958,176,305.80
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	2,615,730,575.74	264,664,988,733.44
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	2,615,730,575.74	264,664,988,733.44
41300	Өглөг	2,615,569,155.74	264,662,714,773.44
41330	Татаас, санхүүжилт, шилжүүлгийн өглөг	2,546,620,780.42	264,546,744,260.97
41360	Бусад өглөг	68,948,375.32	115,970,512.47
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	68,948,375.32	-
41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	-	115,970,512.47
41400	Урьдчилж орсон орлого	161,420.00	2,273,960.00
41440	Бусад урьдчилж орсон орлого	161,420.00	2,273,960.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	794,605,719,286.74	321,293,187,572.36
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	794,605,719,286.74	321,293,187,572.36
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	794,605,719,286.74	321,293,187,572.36
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	735,484,190,389.09	794,333,239,286.74
51220	Тайлант үеийн үр дүн	59,121,528,897.65	(473,040,051,714.38)
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	797,221,449,862.48	585,958,176,305.80

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Данс	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Тайлант он
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	473,261,805,434.20	1,069,452,352,908.59
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	422,208,845,064.83	83,951,320,990.00
112	Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлого	422,208,845,064.83	83,951,320,990.00
112005	Эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл	422,208,845,064.83	83,951,320,990.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	51,052,960,369.37	10,065,513,437.01
120	Нийтлэг татварын бус орлого	51,052,960,369.37	10,065,513,437.01
120009	Бусад орлого	51,052,960,369.37	10,065,513,437.01
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	-	975,435,518,481.58
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	-	496,465,202,500.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	-	496,465,202,500.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	-	73,500,000,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	-	73,500,000,000.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	-	405,470,315,981.58
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	-	405,470,315,981.58
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	414,140,276,536.55	1,542,492,404,622.97
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	414,140,276,536.55	1,542,492,404,622.97
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	-	51,566,168,122.01
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	-	51,566,168,122.01
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	-	51,566,168,122.01
212	ТАТААС	41,088,538,942.00	68,948,752,998.00
2122	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	41,088,538,942.00	68,948,752,998.00
212201	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	41,088,538,942.00	68,948,752,998.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	373,051,737,594.55	1,421,977,483,502.96
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	366,996,163,666.25	1,413,143,793,898.83
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	366,996,163,666.25	1,413,143,793,898.83
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	201,562,683.16	195,959,871.31
213202	Нийгмийн даатгалын тэтгэвэр, тэтгэмж	201,562,683.16	195,959,871.31
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	5,854,011,245.14	8,637,729,732.82
213301	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	5,854,011,245.14	8,637,729,732.82
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	59,121,528,897.65	(473,040,051,714.38)
IV	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ОРЛОГЫН ДҮН	-	-
V	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	-	-
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	59,121,528,897.65	(473,040,051,714.38)

2.3 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
1	2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	-	-	735,484,190,389.09	735,484,190,389.09
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	-	-	735,484,190,389.09	735,484,190,389.09
9	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	59,121,528,897.65	59,121,528,897.65
10	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	-	-	794,605,719,286.74	794,605,719,286.74
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	(272,480,000.00)	(272,480,000.00)
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	-	-	794,333,239,286.74	794,333,239,286.74
19	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	(473,040,051,714.38)	(473,040,051,714.38)
20	2021 оны 12-р сарын 31-наарх үлдэгдэл	-	-	321,293,187,572.36	321,293,187,572.36

2.4 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Данс	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	486,115,442,860.33	1,083,149,990,261.02
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	486,115,442,860.33	1,002,031,692,842.29
112	Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн орлого	486,115,442,860.33	1,002,031,692,842.29
112005	Эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл	486,115,442,860.33	1,002,031,692,842.29
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	0	81,118,297,418.73
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	0	7,225,187,418.73
131004	Төсөв болон дамжуулан зээлдүүлсэн зээлээс эргэж төлөгдөх	0	7,225,187,418.73
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	0	73,893,110,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	0	73,893,110,000.00
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	426,379,532,240.75	1,281,611,141,832.66
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	426,379,532,240.75	1,281,611,141,832.66
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	9,600,000,000.00	40,211,021,796.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	0	40,211,021,796.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	0	40,211,021,796.00
212	ТАТААС	41,108,635,128.00	61,166,336,246.00
2122	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	41,108,635,128.00	61,166,336,246.00
212201	Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	41,108,635,128.00	61,166,336,246.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	375,670,897,112.75	1,180,233,783,790.66
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	370,715,323,184.45	1,180,153,794,431.82
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	370,715,323,184.45	1,180,153,794,431.82
213102	Засгийн газрын гадаад шилжүүлэг	0	0
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	201,562,683.16	79,989,358.84
213202	Нийгмийн даатгалын тэтгэвэр, тэтгэмж	201,562,683.16	79,989,358.84
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	4,754,011,245.14	0
213301	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	4,754,011,245.14	0
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	59,735,910,619.58	-198,461,151,571.64
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	59,735,910,619.58	-198,461,151,571.64
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	557,520,331,504.38	617,256,242,123.96
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	617,256,242,123.96	418,795,090,552.32

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Хувь
НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	867,052,090,100.00	994,675,250,081.11	-127,623,159,981.11	114.7
УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,003,452,090,100.00	1,001,900,437,499.84	1,551,652,600.16	99.8
БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	41,729,000,000.00	40,211,021,796.00	1,517,978,204.00	96.4
Бараа үйлчилгээний бусад зардал	41,729,000,000.00	40,211,021,796.00	1,517,978,204.00	96.4
ТАТААС	61,200,000,000.00	61,166,336,246.00	33,663,754.00	99.9
Хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас	61,200,000,000.00	61,166,336,246.00	33,663,754.00	99.9
УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	900,523,090,100.00	900,523,079,457.84	10,642.16	100.0
Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	900,443,090,100.00	900,443,090,099.00	1.00	100.0
Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	900,443,090,100.00	900,443,090,099.00	1.00	100.0
Бусад урсгал шилжүүлэг	80,000,000.00	79,989,358.84	10,641.16	100.0
Нийгмийн даатгалын тэтгэвэр, тэтгэмж	80,000,000.00	79,989,358.84	10,641.16	100.0
ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	-136,400,000,000.00	-7,225,187,418.73	-129,174,812,581.27	5.3
Эргэж төлөгдөх зээл	-136,400,000,000.00	-7,225,187,418.73	-129,174,812,581.27	5.3
ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	604,564,181,468.48	796,133,530,823.56	-191,569,349,355.08	131.7
НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН САНГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	740,964,181,468.48	803,358,718,242.29	-62,394,536,773.81	108.4
Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	740,964,181,468.48	803,358,718,242.29	-62,394,536,773.81	108.4
БУСАД ЭХ ҮҮСВЭР	-136,400,000,000.00	-7,225,187,418.73	-129,174,812,581.27	5.3
Төсөв болон дамжуулан зээлдүүлсэн зээлээс эргэж төлөгдөх	-136,400,000,000.00	-7,225,187,418.73	-129,174,812,581.27	5.3
Төсвийн гүйцэтгэлийн тохируулга		312,542,314.09	-312,542,314.09	
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0	617,256,242,123.96	-617,256,242,123.96	
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0	418,401,980,552.32	-418,401,980,552.32	
Төсвийн бусад мэдээллийн ангилал	-	-		
Байгууллагын тоо	1	1		
Төсвийн байгууллага	1	1		
Ажиллагсдын тоо	292	225	67	
Удирдах ажилтан	113	54	59	
Гүйцэтгэх ажилтан	179	171	8	

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан

2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН		73,500,000,000.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ		73,500,000,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ		73,500,000,000.00
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг		73,500,000,000.00
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг		73,500,000,000.00
I	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР		73,893,110,000.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого		73,893,110,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө		73,893,110,000.00
III	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)		393,110,000.00
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		-
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		393,110,000.00

3. Аудитын тайлан

3.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2021 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд шалгагдагч байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудитын санал дүгнэлт, түүний үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав.

Энэхүү тайланд шалгагдагч байгууллагад эрүүл мэндийн даатгалын эрсдэлийн санг байгуулах, сангийн хөрөнгийг зориулалтын дагуу зарцуулах, зарцуулалтад тавих хяналтыг сайжруулахтай холбоотой зөвлөмжийг тусгасан болно.

Аудитыг 2022 оны 3 дугаар сарын 07-ны өдрөөс 2022 оны 3 дугаар сарын 25-ны өдрийн хооронд гэрээт аудитор М.Ганбаатар, аудитор Э.Энхбаатар, ахлах аудитор Р.Цолмон нар гүйцэтгэж, чанарын хяналтыг аудитын менежер Г.Гүнжидмаа, газрын захирал, тэргүүлэх аудитор Ц.Наранчимэг, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын орлогч Я.Сарансүх нар хэрэгжүүлсэн.

Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газар нь 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Үндэсний аудитын газарт 2022 оны 3 дугаар сарын 04-ний өдрийн 01/667 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

3.2 Байгууллага, түүний орчин ба дотоод хяналт

Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газар нь эрхэм зорилгоо “Монгол хүн бүрийг эрүүл мэндийн даатгалд хамруулж, даатгалын тогтвортой санг бүрдүүлэн даатгуулагчийн хэрэгцээнд нийцсэн эрүүл мэндийн чанартай тусламж, үйлчилгээг худалдан авдаг үйлчлүүлэгч төвтэй, нийгмийн хариуцлага бүхий менежментийг хэрэгжүүлэхэд оршино” гэж тодорхойлсон байна.

Дээрх зорилгын хүрээнд үйл ажиллагааны чиглэлийг дараах байдлаар тодорхойлжээ. Үүнд:

- Даатгуулагчийн эрэлт, хэрэгцээнд нийцсэн эрүүл мэндийн чанартай тусламж үйлчилгээ худалдан авдаг, хэрэглэгч, үйлчлүүлэгч төвтэй, нийгмийн хариуцлага бүхий эрүүл мэндийн даатгалын бие даасан тогтолцоог бүрдүүлэх;
- Даатгуулагчийн эрхийг дээдэлж, даатгуулагчийг санхүүгийн эрсдэлээс хамгаалах;
- Байгууллагын дотоод, гадаад харилцааг өргөжүүлэх, хэрэглэгчийн эрх ашгийг хамгаалан даатгуулагч төвтэй, төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийг хөгжүүлэх;
- Эрүүл мэндийн даатгалын мэдээллийн цахим сүлжээг үндэсний хэмжээнд нэвтрүүлж, мэдээллийн цахим сан бүрдүүлэх, системийн аюулгүй найдвартай байдлыг хангах.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрдөх хууль тогтоомж, бодлого чиглэлд дараах өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

- Монгол Улсын Их хурлын 2020 оны “Монгол Улсын 2021 оны төсвийн тухай хууль баталсантай холбогдуулан авах арга хэмжээний тухай” 39 дүгээр тогтоол;
- Засгийн газрын 2021 оны “Төсвийн хэмнэлтийн талаар авах арга хэмжээний тухай” 43 дугаар тогтоол;
- Засгийн газрын 2021 оны “Босго үнэ шинэчлэн батлах тухай” 124 дүгээр тогтоол;
- Засгийн газрын 2021 оны “Монгол Улсын 2022 оны төсвийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх талаар авах зарим арга хэмжээний тухай” 388 дугаар тогтоол;

- Сангийн сайдын 2021 оны “Тушаалын хавсралт шинэчлэн батлах тухай” 190 дүгээр тушаал;
- Эрүүл мэндийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн 2021 оны “Төлбөрийн хэмжээ, төлбөрийн арга, журам шинэчлэн батлах тухай” 03 дугаар тогтоол;
- Эрүүл мэндийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн 2021 оны “Төлбөрийн хэмжээ, төлбөрийн арга, журам шинэчлэн батлах тухай” 04 дүгээр тогтоол;
- Эрүүл мэндийн сайд, Сангийн сайдын 2021 оны “Коронавируст халдвар /Ковид-19/-ын эсрэг эрүүл мэндийн цогц тусламж, үйлчилгээг санхүүжүүлэх журам, тусламж үйлчилгээний багц, төлбөрийн хэмжээ батлах тухай” 67/А/268, А/387/99 дугаар хамтарсан тушаалууд;

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж байгаа дотоод хяналтуудаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Тайлант онд Дотоод аудит, хяналт, шинжилгээ-үнэлгээний газар нь төв, орон нутгийн 56 гэрээт байгууллага, ЭМДЕГ-ын газар, хэлтсүүдэд төлөвлөгөөт болон төлөвлөгөөт бус хяналт шалгалтыг хийж, эрүүл мэндийн 20 байгууллагад мэргэжил арга зүйн зөвлөмж, 4 байгууллагад 32.0 сая төгрөгийн улсын байцаагчийн акт, 11 албан шаардлага хүргүүлсэн байна.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор санал дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газар нь 2021 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил, гүйлгээг аккрузал сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Мөн төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг Төсвийн тухай хуулийн 54 дүгээр зүйлийн 54.5-д заасны дагуу бүрэлдэхүүн хэсгээр иж бүрэн бэлтгэж ирүүлсэн байна.

3.4 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр 2021 оны жилийн эцсийн санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг дунд гэж үнэлэн, материаллаг байдлын түвшнийг 1.0 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2021 оны жилийн эцсийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардал 1,542,492.4 сая төгрөгөөс 1.0 хувиар буюу 15,424.9 сая төгрөгөөр, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 70 хувиар тогтоосон.

Тогтоосон төлөвлөлтийн ерөнхий материаллаг байдлыг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.5 Санхүүгийн тайлангийн тодруулга

Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2021 оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 211,263.2 сая төгрөгөөр буюу 26.5 хувиар буурсан байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

/мянган төгрөг/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	617,256,242.1	418,795,090.5	-198,461,151.6
Авлага	176,856,872.3	124,282,718.5	-52,574,153.8
Урьдчилгаа	3,108,335.4	6,415,559.2	3,307,223.8
Бараа материал	0.0	36,464,808.1	36,464,808.1
НИЙТ ХӨРӨНГӨ	797,221,449.8	585,958,176.3	-211,263,273.5
Өр төлбөр	2,615,730.5	264,664,988.7	262,049,258.2
Хуримтлагдсан үр дүн	794,605,719.3	321,293,187.6	-473,312,531.7
НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР БА ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	797,221,449.8	585,958,176.3	-211,263,273.5

Дараах дансны үлдэгдэлд материаллаг дүнтэй өөрчлөлтүүд гарсан байна. Үүнд:

- Мөнгөн хөрөнгө өмнөх оноос 198,461.1 сая төгрөгөөр буурсан нь Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2021 оны батлагдсан төсвийн алдагдлыг сангийн чөлөөт үлдэгдлээс зарцуулсан;
- Үндэсний хөрөнгө оруулалтын банканд байршуулсан 25,418.0 сая төгрөгийг бүрэн татан төвлөрүүлсэн;
- Авлага дансны үлдэгдэл Капитал банкнаас авах авлага мөнгөн хэлбэрээр 7,225.2 сая, үл хөдлөх хөрөнгө 36,464.8 сая, НДЕГ-аас авах авлага 2,160.6 сая, төр хариуцах иргэний шимтгэлийн авлага 2,549.5 сая, банкны хүүгийн авлага 3,899.5 сая, бусад байгууллагын авлага 274.6 сая төгрөгөөр тус тус буурсан;
- Бараа материал данс 36,464.8 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн нь Капитал банкны эрх хүлээн авагчаас санал болгосон хөрөнгөнөөс ЭМДҮЗ-ийн 2021 оны 06 дугаар тогтоолын дагуу зах зээлийн үнэ, түргэн борлогдох шалгуур хангаж байгаа борлуулах зориулалттай 42 төрлийн үл хөдлөх хөрөнгийг бүртгэсэн;
- Өрх, сумын эрүүл мэндийн төв, улсын болон хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагуудад олгох үндсэн тусламж үйлчилгээ, Ковид-19-ын эсрэг эрүүл мэндийн цогц тусламж үйлчилгээний үлдэгдэл санхүүжилт 262,049.3 сая төгрөгөөр өр төлбөр нэмэгдсэн;
- Эрүүл мэндийн сайд, Сангийн сайдын 2021 оны “Коронавируст халдвар /Ковид-19/-ын эсрэг эрүүл мэндийн цогц тусламж, үйлчилгээг санхүүжүүлэх журам, тусламж үйлчилгээний багц, төлбөрийн хэмжээ батлах тухай” 67/А/268, А/387/99 дугаар хамтарсан тушаалуудаар сангийн хөрөнгөөс 543,036.0 сая төгрөгийг зарцуулсан нь хуримтлагдсан үр дүн 473,312.5 сая төгрөгөөр буурахад нөлөөлсөн.

3.6 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.6.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2021 оны зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг 620,155.6 сая төгрөгөөр, үүнээс бараа үйлчилгээний зардалд 15,845.8 сая, хувийн хэвшлийн байгууллагад олгох татаас 46,471.5 сая, урсгал шилжүүлэгт 535,231.8 сая төгрөг зарцуулахаар төлөвлөж саналаа хүргүүлжээ.

Эрүүл мэндийн тухай, эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний тухай хуулиудад 2020 оны 08 дугаар сарын 28-ны өдөр өөрчлөлт оруулж, эрүүл мэндийн салбарын шинэчлэлээр төрийн өмчит эмнэлгүүд гүйцэтгэлд суурилсан тогтолцоонд шилжиж байгаатай холбоотойгоор төсвийн саналыг нэмэгдүүлж, урсгал зардлыг 1,210,703.3 сая, зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг 951,266.5 сая төгрөгөөр баталсан байна.

3.6.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд төсвийн захирагчийн хэрэгжүүлэх 1 хөтөлбөрийн 12 арга хэмжээг санхүүжүүлэхээр 1,210,703.3 сая төгрөгийг төлөвлөжээ.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 1,208,111.1 сая төгрөг буюу 99.8 хувьтай байгаа нь үндсэн үйл ажиллагааны зардлыг 1,040.5 сая, бусад ангилагдаагүй нөөц хөрөнгийн зардлыг 1,518.0 сая дутуу зарцуулснаас шалтгаалсан байна.

Хүснэгт 2. Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

/мянган төгрөг/

№	Код	Хөтөлбөр, арга хэмжээний нэр	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Биелэлт
1	71605	Эрүүл мэндийн даатгал	1,210,703,340.0	1,208,111,141.8	2,592,198.2	99.8
1.1	80101	Үндсэн үйл ажиллагааны зардал	8,578,275.3	7,537,729.7	1,040,545.6	86.2
1.2	80502	Тусгай зориулалтын шилжүүлэг	198,672,974.6	198,672,974.6	-	100.0
1.3	80407	ЭМДС-аас санхүүжих эмийн үнийн хөнгөлөлт	60,400,000.0	60,400,000.0	-	100.0
1.4	80414	Элэг бүтэн Монгол хөтөлбөр эмийн үнийн хөнгөлөлт	800,000.0	766,336.2	33,663.8	95.6
1.5	80416	ЭМДС-аас нийгмийн даатгалын байгууллагад олгох санхүүжилт	1,100,000.0	1,100,000.0	-	100.0
1.6	80505	ЭМДС-аас улсын эмнэлгүүдэд өгөх шилжүүлэг	29,380,668.4	29,380,668.4	-	100.0
1.7	80512	ЭМДС-ийн санхүүжилт	854,026,441.5	854,026,441.5	-	100.0
1.8	80516	Элэг бүтэн Монгол хөтөлбөр шинжилгээ	800,000.0	800,000.0	-	100.0
1.9	80517	Өрхийн эрүүл мэндийн төвд ЭМД-аас олгох санхүүжилт	4,776,262.7	4,776,262.7	-	100.0
1.1	80519	Сумын эрүүл мэндийн төвд ЭМД-аас олгох санхүүжилт	10,359,717.5	10,359,717.5	-	100.0
1.11	80610	ЭМД-ын шимтгэлийн илүү төлөлтийн буцаалт	80,000.0	79,989.4	10.6	100.0
1.12	81104	Бусад ангилагдаагүй нөөц хөрөнгө	41,729,000.0	40,211,021.8	1,517,978.2	96.2

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.7 Асуудлыг онцолсон хэсэг ба бусад асуудлын хэсэг

Тайлант онд 7 зорилтын хүрээнд 51 ажлыг хэрэгжүүлэхээр гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд тусгаж, биелэлтийг Дотоод аудит, хяналт, шинжилгээ-үнэлгээний газар 97.8 хувийн биелэлттэй гэж дүгнэсэн байна.

- ЭМДҮЗ-ийн 2021 оны "Төлбөрийн хэмжээ, төлбөрийн арга, журам шинэчлэн батлах тухай" 03 дугаар тогтоолоор амбулатори, оношилгоо, өдрийн эмчилгээ, өдрийн мэс заслын тусламж, үйлчилгээний онош, төлбөрийн хэмжээ баталснаар хувийн хэвшлийн эрүүл мэндийн байгууллагууд мөн төрийн өмчит эрүүл мэндийн байгууллагууд даатгуулагчид үзүүлсэн тусламж, үйлчилгээний санхүүжилтийг нэхэмжлэх хууль, эрх зүйн орчин бүрдсэн;

- Орлого төвлөрүүлэлт 105.3 хувиар биелж, Тусламж, үйлчилгээний зардалд давхардсан тоогоор 7827 эрүүл мэндийн байгууллагуудад ЭМДС-аас 1,232,762.4 сая төгрөгийн санхүүжилтийг гүйцэтгэлээр тооцож олгосон;
- ЭМДС-аас зардлын төлбөрийг нь хариуцах өрх, сум, тосгоны эрүүл мэндийн төвөөс үзүүлэх тусламж, үйлчилгээний төлбөрийн хэмжээ, төлбөрийн аргыг ЭМДҮЗ-ийн 2021 оны 04 дүгээр тогтоолоор шинэчлэн батлуулж, эрх зүйн уялдааг хангасан;
- ЭМДС-аас зардлын төлбөрийг нь хариуцах тусламж, үйлчилгээний нэхэмжлэлийн хяналтын ерөнхий болон эмнэл зүйн 230 шалгуурыг “UP TO DATE” цахим платформ дахь олон улсын эмнэл зүйн удирдамж, Монгол Улсад хүчин төгөлдөр мөрдөж байгаа эмнэл зүйн удирдамж, заавар, стандартыг баримтлан боловсруулж, ЭМДҮЗ-ийн 2021 оны 05 дугаар тогтоолоор батлуулж, мөрдөн ажиллаж байгаа зэрэг асуудлыг онцолж байна.

3.8 Аудитын гол асуудал

Тайлант онд ЭМДС-ийн 491,583.7 сая төгрөгийн шимтгэлийн орлогын 10 хувиар 49,158.4 сая төгрөгийг Эрүүл мэндийн даатгалын эрсдэлийн санд төвлөрүүлээгүй;

Эрүүл мэндийн сайд, Сангийн сайдын 2021 оны “Коронавируст халдвар /Ковид-19/-ын эсрэг эрүүл мэндийн цогц тусламж, үйлчилгээг санхүүжүүлэх журам, тусламж үйлчилгээний багц, төлбөрийн хэмжээ батлах тухай” 67/А/268, А/387/99 дугаар хамтарсан тушаалуудаар сангийн хөрөнгөөс 543,036.0 сая төгрөгийг тусламж, үйлчилгээнд зарцуулсан;

Төрийн болон хувийн хэвшлийн эмнэлэг, эрүүл мэндийн байгууллагууд нэг худалдан авагчийн тогтолцоонд шилжиж гүйцэтгэлээр санхүүждэг болсонтой холбоотойгоор тайлант онд 264,546.7 сая төгрөгийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний санхүүжилтийн өглөг үүсэж, сан алдагдалтай ажиллах эрсдэл бий болгож, үйл ажиллагааг тогтвортой байлгах асуудлыг анхаарах шаардлагатай байна.

3.9 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайлангийн аудитын санал дүгнэлтээс тусад нь салгах ёстой гэж заасан байна.

3.9.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.1, 3.1.2-т хамаарах төсөвт байгууллага, төрийн болон орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газар нь 6 дугаар зүйлийн 6.1, 6.4-т тус тус тусгасан мэдээллийг хуульд заасан хугацаанд ил тод мэдээлэх зохицуулалттай.

Аудитаар тус хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан мэдээллийн давхардал, ач холбогдол, үр нөлөөг харгалзан 10 төрлийн мэдээллийг Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудсанд ил тод байршуулсан эсэхийг хамруулан шалгалаа.

Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудсанд тайлант онд 173 мэдээллийг ил тод байршуулахаас 9 мэдээллийг хугацаа хоцроож мэдээлсэн, өмнөх оны аудитаар өгсөн албан шаардлагын хэрэгжилт 95.0 хувьтай байна.

3.9.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

1. Эрүүл мэндийн тухай хуульд нийгмийн эрүүл мэндийн үйл ажиллагаа, арга хэмжээ болон гамшиг, нийтийг хамарсан халдварт өвчний дэгдэлтийн үеийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний төлбөрийг төр хариуцахаар заасан байхад Эрүүл мэндийн сайд, Сангийн сайдын 2021 оны “Коронавируст халдвар /Ковид-19/-ын эсрэг эрүүл мэндийн цогц тусламж, үйлчилгээг санхүүжүүлэх журам, тусламж үйлчилгээний багц, төлбөрийн хэмжээ батлах тухай” 67/А/268, А/387/99 дугаар хамтарсан тушаалуудаар сангийн хөрөнгөөс 543,036.0 сая төгрөгийг зарцуулсан нь сан алдагдалд орох эрсдэлийг бий болгож байна.

Энэ нь Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.2 "Энэ хуулийн 9 дүгээр зүйлд заасан эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний зардлын эрүүл мэндийн даатгалын

сангаас болон даатгуулагчаас төлөх төлбөрийн хэмжээ, төлбөрийн арга, журмыг эрүүл мэндийн даатгалын байгууллага болон санхүү, төсвийн, эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг тус тус үндэслэн Үндэсний зөвлөл тогтооно", 20 дугаар зүйл "Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн зарцуулалт", 20.1 "Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн хөрөнгийг доор дурдсан зориулалтаар зарцуулна", 20.1.1-20.1.9 дэх заалтууд, 20.5 "Эрүүл мэндийн даатгалын эрсдэлийн сан, түүнийг төрийн санд хадгалуулснаас олсон орлого, эрүүл мэндийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлийг гэнэтийн давагдашгүй хүчин зүйл болон эдийн засаг, санхүүгийн хүндрэлийн нөлөөгөөр үүсэх эрүүл мэндийн даатгалын сангийн алдагдлыг нөхөж, уг сангийн тогтвортой байдлыг хангах зорилгоор энэ хуулийн 14.8.2, 14.8.3-т заасан журмын дагуу зарцуулна", Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.6 "Монгол Улсын иргэний эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний дараах төлбөрийг төр хариуцна", 24.6.4 "нийгмийн эрүүл мэндийн үйл ажиллагаа, арга хэмжээ болон гамшиг, нийтийг хамарсан халдварт өвчний дэгдэлтийн үеийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ" гэсэн заалтуудтай тус тус нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Сангийн хөрөнгийг холбогдох хуулийн дагуу зарцуулах, зарцуулалтад тавих хяналтыг сайжруулах, албан шаардлага өгөх.

2. ЭМДС-ийн тайлант оны 491,583.7 сая төгрөгийн шимтгэлийн орлогын 10 хувиар 49,158.4 сая төгрөгийн Эрүүл мэндийн даатгалын эрсдэлийн санг байгуулаагүй байна.

Энэ нь Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2 "Эрүүл мэндийн даатгалын эрсдэлийн санг эрүүл мэндийн даатгалын сангийн тухайн жилийн орлогын 10 хүртэлх хувьтай тэнцэх хэмжээгээр байгуулна" гэж заасныг хэрэгжүүлээгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Эрүүл мэндийн даатгалын эрсдэлийн санг хуулийн дагуу байгуулах, албан шаардлага өгөх.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн сангийн хөрөнгийг хуулийн дагуу зарцуулаагүй, Эрүүл мэндийн даатгалын эрсдэлийн сан байгуулаагүй зэрэг нь Эрүүл мэндийн даатгалын тухай болон Эрүүл мэндийн тухай хуулийн холбогдох заалтуудтай тус тус нийцээгүй байна гэж дүгнэлээ.

3.10 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар бараа материалын нөөц үүсгэхгүй байх, худалдан авалтыг хуулийн дагуу зохион байгуулах, батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах, Шилэн дансны тухай хуульд заасан мэдээллийг хугацаанд нь бүрэн байршуулж, ил тод байдлыг хангаж ажиллах талаар өгсөн 5 албан шаардлагын биелэлт 80.9 хувь, 149,186.1 сая төгрөгийн 6 зөвлөмжийн хэрэгжилт 71.9 хувьтай байна.

Хүснэгт 3. Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн зөвлөмж, албан шаардлагын хэрэгжилт /мянган төгрөг/

Үзүүлэлт	Өмнөх оны илрүүлэлт		Биелэлт		Зөрүү		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Албан шаардлага	5	26,710,700.0	4	2,756,100.0	1	23,954,600.0	80.9
Зөвлөмж	6	149,186,100.0	4	46,302,700.0	2	102,883,400.0	71.9
Нийт дүн	11	175,896,800.0	8	49,058,800.0	3	126,838,000.0	76.4

3.11 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Засгийн газрын 2021 оны "Монгол Улсын 2022 оны төсвийн тухай хуулийг хэрэгжүүлэх талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" 388 дугаар тогтоолд эрүүл мэндийн салбарын санхүүжилтийн тогтолцооны шинэчлэлийг эрчимжүүлэх, баталсан төсвийн хүрээнд оновчтой, үр дүнтэй санхүүжүүлэх талаар тусгасан заалтын хэрэгжилт, гэнэтийн давагдашгүй хүчин зүйл болон эдийн засаг, санхүүгийн хүндрэлийн нөлөөгөөр үүсэх сангийн алдагдлыг нөхөх, сангийн үйл ажиллагааг тогтвортой байлгах асуудлыг дараагийн аудитаар анхаарч үзэх нь зүйтэй гэж үзлээ.

4. Аудитын илрүүлэлт

Аудитаар нийт 314,357.7 сая төгрөгийн 4 алдаа, зөрчил илэрснээс, 9,600.0 сая төгрөгийн зөрчилд 1 төлбөрийн акт, 304,757.7 сая төгрөгийн зөрчилд 2 албан шаардлага, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх 1 зөвлөмж өглөө.

Аудитаар илэрсэн 314,357.7 сая төгрөгийн алдаа, зөрчил нь тогтоосон ерөнхий материаллаг байдлын түвшнээс давсан тул Хязгаарлалттай дүгнэлт өглөө.

4.1 Төлбөрийн акт

1. Өмнөх онд эрүүл мэндийн даатгалын эрсдэлийн сангаас 9,600.0 сая төгрөгийг "16 аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэгт хүчилтөрөгчийн бэсрэг үйлдвэр байгуулахад шаардлагатай тоног төхөөрөмж"-ийг худалдан авахад зарцуулахаар нэмэлт санхүүжилтийн дансанд байршуулсан боловч тус төлбөрийг тайлант оны төсвөөс зарцуулсан байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.7 "Энэ хуулийн 43 дугаар зүйлд зааснаас бусад тохиолдолд төсвийн жил дуусахад төсвийн захирагчийн төсөв зарцуулах эрх нь дуусгавар болох бөгөөд төсвийн захирагчийн төсвийн зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг тухайн шатны төсвийн ерөнхий дансанд татан төвлөрүүлнэ", 43 дугаар зүйлийн 43.5 "Төсвийн захирагч нь энэ хуулийн 43.1.3, 43.1.5-д зааснаас бусад төсвийг хоёр төсвийн жил дамжуулан зарцуулахгүй" гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Эрүүл мэндийн даатгалын эрсдэлийн сангийн данс нээлгэж, уг дансанд төвлөрүүлэх, төлбөрийн акт тогтоох.

4.2 Албан шаардлага

1. Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 12 дугаар сарын 04-ний өдрийн "Монгол Улсын 2021 оны төсвийн тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан авах арга хэмжээний тухай" 39 дүгээр тогтоолын 6-д заасны дагуу аймаг дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний чанарыг сайжруулахад шаардлагатай тоног төхөөрөмжийг худалдан авах зардлыг 2021 онд Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн хөрөнгөөс санхүүжүүлэхээр тусгасны дагуу тайланд онд 40,211.0 сая төгрөгийн худалдан авалтыг зохион байгуулсан, үлдэгдэл санхүүжилт 3,234.0 сая төгрөгийг Эрүүл мэндийн яамны Төрийн нарийн бичгийн даргаас албан бичгээр ирүүлсэн чиглэлийн дагуу барьцаа, баталгааны дансанд төвлөрүүлсэн байна.

Энэ нь Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулийн 20 дугаар зүйл. Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн зарцуулалт 20.1 "Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн хөрөнгийг доор дурдсан зориулалтаар зарцуулна", 20.1.1-20.1.9 дэх заалтууд, Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн хөрөнгөөр эрүүл мэндийн байгууллагуудын үндсэн хөрөнгө, тоног төхөөрөмжийн худалдан авалтыг зохион байгуулахгүй, санхүүжүүлэхгүй байх, албан шаардлага өгөх

2. Төрийн болон хувийн хэвшлийн эмнэлэг, эрүүл мэндийн байгууллагууд нэг худалдан авагчийн тогтолцоонд шилжиж гүйцэтгэлээр санхүүждэг болсонтой холбоотойгоор тайлант онд 264,546.7 сая төгрөгийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний санхүүжилтийн өглөг үүссэн. Үүнээс Ковид-19 цар тахлын цогц тусламж, үйлчилгээний өглөг 174,395.7 сая төгрөг байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8 "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх", Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.6 "Монгол Улсын иргэний эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний дараах төлбөрийг төр хариуцна", 24.6.4 "нийгмийн эрүүл мэндийн үйл ажиллагаа, арга хэмжээ болон гамшиг, нийтийг хамарсан халдварт өвчний дэгдэлтийн үеийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ" гэсэн заалтууд, Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Сангийн үйл ажиллагааг тогтвортой байлгах, авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй ажиллах, албан шаардлага өгөх

4.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Орлогын данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Төрийн сангийн нэгдсэн дансанд төвлөрүүлсэн эрүүл мэндийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлийг байршуулах хугацаа, хүүг тодорхой заасан гэрээ байгуулаагүй байна.

Энэ нь Эрүүл мэндийн даатгалын үндэсний зөвлөлийн 2020 оны "Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлийг төрийн сангийн нэгдсэн дансанд төвлөрүүлэх тухай" 08 дугаар тогтоолын 1.3 "Энэ тогтоолын 1.1-д заасан арга хэмжээг хэрэгжүүлэхдээ төрийн санд байршуулах хугацаа, хүүг тодорхой заасан гэрээ байгуулах" гэсэн заалт, Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Төрийн сангийн нэгдсэн дансанд төвлөрүүлсэн сангийн чөлөөт үлдэгдлийг байршуулах хугацаа, хүүг тодорхой тусгасан гэрээ байгуулж, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2022 оны 9 дүгээр сарын 30-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд
хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөг/

Д / Д	Байгууллагын нэр	Аудитын код	Алдаа зөрчлийн утга	Тогтоосон акт, албан шаардлага өгсөн зөвлөмжийн утга	Нийт алдаа, зөрчлийн дүн		Үүнээс							
							Залруулга		Акт		Албан шаардлага		Хариуцлага тооцох	
					Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Санхүүгийн тайлангийн аудитын асуудлаар														
1	ЭМДС	АХГ-2022/20/НА-СТА-ЗГТС	Өмнөх онд эрүүл мэндийн даатгалын эрсдэлийн сангаас 9,600.0 сая төгрөгийг "16 аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэгт хүчилтөрөгчийн бэсрэг үйлдвэр байгуулахад шаардлагатай тоног төхөөрөмж"-ийг худалдан авахад зарцуулахаар нэмэлт санхүүжилтийн дансанд байршуулсан боловч тус төлбөрийг тайлант оны төсвөөс зарцуулсан	Эрүүл мэндийн даатгалын эрсдэлийн сангийн данс нээлгэж, уг дансанд төвлөрүүлэх	1	9,600,000.0			1	9,600,000.0				
2	ЭМДС	АХГ-2022/20/НА-СТА-ЗГТС	Аймаг дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний чанарыг сайжруулахад шаардлагатай тоног төхөөрөмжийг худалдан авах зардлыг 2021 онд Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн хөрөнгөөс санхүүжүүлсэн, үлдэгдэл санхүүжилтийг барьцаа, баталгааны дансанд төвлөрүүлсэн.	Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн хөрөнгөөр эрүүл мэндийн салбарын байгууллагуудын үндсэн хөрөнгө, тоног төхөөрөмж бэлтгэхгүй байх	1	40,211,021.8					1	40,211,021.8		
3	ЭМДС	АХГ-2022/20/НА-СТА-ЗГТС	Төрийн болон хувийн хэвшлийн эмнэлэг, эрүүл мэндийн байгууллагууд нэг худалдан авагчийн тогтолцоонд шилжиж гүйцэтгэлээр санхүүждэг болсонтой холбоотойгоор тайлант онд 264,546.7 сая төгрөгийн санхүүжилтийн өглөг үүссэн байна	Авлага өр төлбөр үүсгэхгүй, сангийн үйл ажиллагааг тогтвортой байлгах	1	264,546,744.3					1	264,546,744.3		
5	ЭМДС	АХГ-2022/20/НА-СТА-ЗГТС	Төрийн сангийн нэгдсэн дансанд төвлөрүүлсэн эрүүл мэндийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлийг байршуулах хугацаа, хүүг тодорхой заасан гэрээ байгуулаагүй байна	Сангийн чөлөөт үлдэгдлийг байршуулах хугацаа, хүүг тодорхой тусгасан гэрээ байгуулах	1	-								1 -
Дүн					4	314,357,766.1	0	-	1	9,600,000.0	2	304,757,766.1	0	- 1

АХГ-2022/20/НА-СТА-ЗГТС

Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд
хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал														
1	ЭМДС	АХГ-2022/20/НА-СТА-ЗГТС	Тайлант онд даатгалын сангийн 491,583.7 сая төгрөгийн шимтгэлийн орлогын 10 хувиар эрүүл мэндийн даатгалын эрсдэлийн санг байгуулаагүй байна.	Эрүүл мэндийн даатгалын эрсдэлийн санг хуулийн дагуу байгуулах	1	49,158,368.4					1	49,158,368.4		
2	ЭМДС	АХГ-2022/20/НА-СТА-ЗГТС	Эрүүл мэндийн тухай хуульд нийгмийн эрүүл мэндийн үйл ажиллагаа, арга хэмжээ болон гамшиг, нийтийг хамарсан халдварт өвчний дэгдэлтийн үеийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний төлбөрийг төр хариуцна гэж заасан байхад Эрүүл мэндийн сайд, Сангийн сайдын 2021 оны “Коронавируст халдвар /Ковид-19/-ын эсрэг эрүүл мэндийн цогц тусламж, үйлчилгээг санхүүжүүлэх журам, тусламж үйлчилгээний багц, төлбөрийн хэмжээ батлах тухай” 67/А/268, А/387/99 дугаар хамтарсан тушаалуудаар сангийн хөрөнгөөс 543,036.0 сая төгрөгийг зарцуулсан	Сангийн хөрөнгийг холбогдох хуулийн дагуу зарцуулах, зарцуулалтад тавих хяналтыг сайжруулах	1	-					1	-		
Дүн					2	49,158,368.4	0	-	0	-	2	49,158,368.4	0	-
Нийт дүн					6	363,516,134.5	0	-	1	9,600,000.0	4	353,916,134.5	0	-

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР АКТ

2022 оны 03 дугаар сарын 25

№ 139/4070079

Улаанбаатар хот

4х5-2022/20/НА-СТА-ЗТТС
Төлбөр барагдуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2 заалтын дагуу Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Өмнөх онд эрүүл мэндийн даатгалын эрсдэлийн сангаас 9,600,000,000.00 төгрөгийг "16 аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлэгт хүчилтөрөгчийн бэсрэг үйлдвэр байгуулахад шаардлагатай тоног төхөөрөмж"-ийг худалдан авахад зарцуулахаар нэмэлт санхүүжилтийн дансанд байршуулсан боловч тус төлбөрийг тайлант оны төсвөөс зарцуулсан байна.

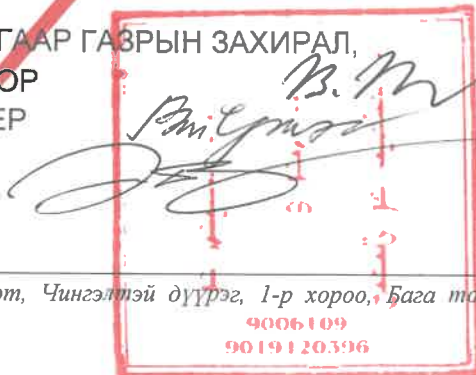
Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.7 "Энэ хуулийн 43 дугаар зүйлд зааснаас бусад тохиолдолд төсвийн жил дуусахад төсвийн захирагчийн төсөв зарцуулах эрх нь дуусгавар болох бөгөөд төсвийн захирагчийн төсвийн зарцуулагдаагүй үлдэгдлийг тухайн шатны төсвийн ерөнхий дансанд татан төвлөрүүлнэ", 43 дугаар зүйлийн 43.5 "Төсвийн захирагч нь энэ хуулийн 43.1.3, 43.1.5-д зааснаас бусад төсвийг хоёр төсвийн жил дамжуулан зарцуулахгүй" гэсэн заалтуудтай нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2 "Шалгагдагч этгээд төсөв, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлийн үйл ажиллагаа болон төсвийн орлого бүрдүүлэх, зарцуулах, нийтийн өмч, хөрөнгө олж бэлтгэх, ашиглах, зарцуулах, хадгалах, хамгаалахтай холбоотой хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн бол төлбөрийн акт тогтооно.", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.3-д заасныг үндэслэн **ТОГТООХ нь:**

1. Эрүүл мэндийн даатгалын эрсдэлийн сангийн дансыг Сангийн яамны Төв Төрийн санд нээлгэж, 9,600,000,000.00 (Есөн тэрбум зургаан зуун сая) төгрөгийг уг дансанд төвлөрүүлэх;
2. Актын биелэлтийг 2022 оны 9 дүгээр сарын 30-ны өдрийн дотор Үндэсний аудитын газарт ирүүлэхийг Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газрын дарга Л.Бямбасүрэн, Санхүү бүртгэлийн хэлтсийн дарга Ч.Гантөмөр нарт хариуцуулав.

ТӨЛБӨРИЙН АКТЫГ ТОГТООСОН:

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР
АУДИТЫН МЕНЕЖЕР
АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ
Г.ГҮНЖИДМАА
Э.ЭНХБААТАР

Монгол Улс, Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 1-р хороо, Бага тайруу-3, Засгийн газрын 4 дүгээр байр,
Утас 51-264230

\\10.10.10.20\Bichig_Khereg\Akt\2022\0315 Auditin 2 Газар-68.Docx

0001090312

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2022 оны 03 дугаар сарын 25

№ 656/А0170079

Улаанбаатар хот

АХБ-2022/20/НА-СТН-ЗТТС
Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2 заалтын дагуу Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 12 дугаар сарын 04-ний өдрийн "Монгол Улсын 2021 оны төсвийн тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан авах арга хэмжээний тухай" 39 дүгээр тогтоолын 6-д заасны дагуу аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний чанарыг сайжруулахад шаардлагатай тоног төхөөрөмжийг худалдан авах зардлыг 2021 онд Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн хөрөнгөөс санхүүжүүлэхээр тусгасны дагуу тайланд онд 40,211,021,796.00 төгрөгийн худалдан авалтыг зохион байгуулсан, үлдэгдэл санхүүжилт 3,233,950,000.00 төгрөгийг Эрүүл мэндийн яамны Төрийн нарийн бичгийн даргаас ирсэн чиглэлийн дагуу барьцаа, баталгааны дансанд төвлөрүүлсэн байна.

Энэ нь Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулийн 20 дугаар зүйл. Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн зарцуулалт 20.1 "Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн хөрөнгийг доор дурдсан зориулалтаар зарцуулна", 20.1.1-20.1.9 дэх заалтууд, Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө.", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.1-д заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн хөрөнгөөр эрүүл мэндийн байгууллагуудын үндсэн хөрөнгө, тоног төхөөрөмж худалдан авалтыг зохион байгуулахгүй, санхүүжүүлэхгүй байх, албан шаардлагын биелэлтийг 2022 оны 9 дүгээр сарын 30-ны дотор өдрийн Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газрын дарга Л.Бямбасүрэн, Санхүү бүртгэлийн хэлтсийн дарга Ч.Гантөмөр нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР

Г.ГҮНЖИДМАА

АУДИТОР

Э.ЭНХБААТАР

Монгол Улс, Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 1-р хороо, Бага тойруу-3, Засгийн газрын 4 дүгээр байр,
Утас 51-264230

9019120396

\\10.10.10.20\Bichir_Khureg\Alban Shaardlaga\2022\0315 Auditin 2 Gazar-273.Docx

0001021551

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2022 оны 03 дугаар сарын 25

№ 657/А0170079

Улаанбаатар хот

АХТ-2022/20/НА-СГА-ЗТТЕ

Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2 заалтын дагуу Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн тайлант оны 491,583,684,375.40 төгрөгийн шимтгэлийн орлогын 10 хувиар 49,158,368,437.53 төгрөгийн Эрүүл мэндийн даатгалын эрсдэлийн санг байгуулаагүй байна.

Энэ нь Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2 "Эрүүл мэндийн даатгалын эрсдэлийн санг эрүүл мэндийн даатгалын сангийн тухайн жилийн орлогын 10 хүртэлх хувьтай тэнцэх хэмжээгээр байгуулна" гэж заасныг хэрэгжүүлээгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө.", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.1-д заасныг үндэслэн **ШААРДАХ НЬ:**

1. Эрүүл мэндийн даатгалын эрсдэлийн санг хуулийн дагуу байгуулах, албан шаардлагын биелэлтийг 2022 оны 9 дүгээр сарын 30-ны дотор өдрийн Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газрын дарга Л.Бямбасүрэн, Санхүү бүртгэлийн хэлтсийн дарга Ч.Гантөмөр нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

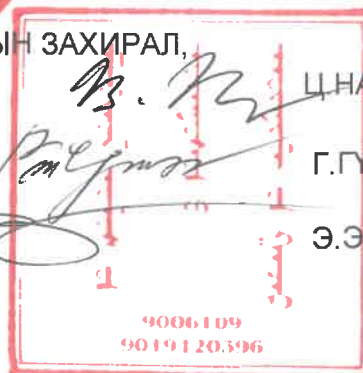
Ц.НАРАНЧИМЭГ

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР

Г.ГҮНЖИДМАА

АУДИТОР

Э.ЭНХБААТАР

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2022 оны 03 дугаар сарын 25

№ 658/А0170079

Улаанбаатар хот

АХТ-2022/20/НА-СТА-ЗГТ

Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2 заалтын дагуу Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.6.4 "Нийгмийн эрүүл мэндийн үйл ажиллагаа, арга хэмжээ болон гамшиг, нийтийг хамарсан халдварт өвчний дэгдэлтийн үеийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний төлбөрийг төр хариуцна" гэж заасан байхад Эрүүл мэндийн сайд, Сангийн сайдын 2021 оны "Коронавируст халдвар /Ковид-19/-ын эсрэг эрүүл мэндийн цогц тусламж, үйлчилгээг санхүүжүүлэх журам, тусламж үйлчилгээний багц, төлбөрийн хэмжээ батлах тухай" 67/А/268, А/387/99 дугаар хамтарсан тушаалуудаар сангийн хөрөнгөөс 543,036,032,198.00 төгрөгийг зарцуулсан тус сан алдагдалд орох эрсдэлийг бий болгож байна.

Энэ нь Эрүүл мэндийн даатгалын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.2 "Энэ хуулийн 9 дүгээр зүйлд заасан эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний зардлын эрүүл мэндийн даатгалын сангаас болон даатгуулагчаас төлөх төлбөрийн хэмжээ, төлбөрийн арга, журмыг эрүүл мэндийн даатгалын байгууллага болон санхүү, төсвийн, эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг тус тус үндэслэн Үндэсний зөвлөл тогтооно", 20 дугаар зүйлийн 20.1 "Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн хөрөнгийг доор дурдсан зориулалтаар зарцуулна", 20.1.1-20.1.9 дэх заалтууд, 20.5 "Эрүүл мэндийн даатгалын эрсдэлийн сан түүнийг төрийн санд хадгалуулснаас олсон орлого, эрүүл мэндийн даатгалын сангийн чөлөөт үлдэгдлийг гэнэтийн давагдашгүй хүчин зүйл болон эдийн засаг, санхүүгийн хүндрэлийн нөлөөгөөр үүсэх эрүүл мэндийн даатгалын сангийн алдагдлыг нөхөж, уг сангийн тогтвортой байдлыг хангах зорилгоор энэ хуулийн 14.8.2, 14.8.3-т заасан журмын дагуу зарцуулна", Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.6 "Монгол Улсын иргэний эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний дараах төлбөрийг төр хариуцна", 24.6.4 "нийгмийн эрүүл мэндийн үйл ажиллагаа, арга хэмжээ болон гамшиг, нийтийг хамарсан халдварт өвчний дэгдэлтийн үеийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ" гэсэн заалтуудтай тус тус нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө.", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.1-д заасныг үндэслэн

ШААРДАХ нь:

1. Эрүүл мэндийн даатгалын Сангийн хөрөнгийг холбогдох хуулийн дагуу зарцуулах, зарцуулалтад тавих хяналтыг сайжруулах, албан шаардлагын биелэлтийг 2022 оны 9 дүгээр сарын 30-ны дотор өдрийн Үндэсний аудитын газарт ирүүлэх;
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газрын дарга Л.Бямбасүрэн, Санхүү бүртгэлийн хэлтсийн дарга Ч.Гантөмөр нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

[Signature]

Ц.НАРАНЧИМЭГ

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР

[Signature]

Г.ГҮНЖИДМАА

АУДИТОР

[Signature]

Э.ЭНХБААТАР

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР АЛБАН ШААРДЛАГА

2022 оны 05 дугаар сарын 25

№ 659/10120079

Улаанбаатар хот

АХГ-2022/20/НА-СТА-ЗТБЕ

Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2 заалтын дагуу Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн 2021 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Төрийн болон хувийн хэвшлийн эмнэлэг, эрүүл мэндийн байгууллагууд нэг худалдан авагчийн тогтолцоонд шилжиж гүйцэтгэлээр санхүүждэг болсонтой холбоотойгоор тайлант онд 264,546,744,260.97 төгрөгийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний санхүүжилтийн өглөг үүссэн. Үүнээс Ковид-19 цар тахлын цогц тусламж, үйлчилгээний өглөг 174,395,668,750.60 төгрөг байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.8 "төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх", Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.6 "Монгол Улсын иргэний эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээний дараах төлбөрийг төр хариуцна", 24.6.4 "нийгмийн эрүүл мэндийн үйл ажиллагаа, арга хэмжээ болон гамшиг, нийтийг хамарсан халдварт өвчний дэгдэлтийн үеийн эрүүл мэндийн тусламж, үйлчилгээ" гэсэн заалтууд, Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө.", Монгол Улсын Ерөнхий Аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4.2.1-д заасныг үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Эрүүл мэндийн даатгалын сангийн үйл ажиллагааг тогтвортой байлгах, авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх, албан шаардлагын биелэлтийг 2022 оны 9 дүгээр сарын 30-ны дотор өдрийн Үндэсний аудитын газар¹т ирүүлэх;
2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Эрүүл мэндийн даатгалын ерөнхий газрын дарга Л.Бямбасүрэн, Санхүү бүртгэлийн хэлтсийн дарга Ч.Гантөмөр нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

АУДИТЫН ХОЁРДУГААР ГАЗРЫН ЗАХИРАЛ,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

АУДИТЫН МЕНЕЖЕР

АУДИТОР

Ц.НАРАНЧИМЭГ

Г.ГҮНЖИДМАА

Э.ЭНХБААТАР

¹ Монгол Улс, Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 1-р хороо, Бага тойруу-3, Засгийн газрын 4 дүгээр байр, Утас: 51-264230

Монгол Улс, Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 1-р хороо, Бага тойруу-3, Засгийн газрын 4 дүгээр байр, Утас 51-264230

Z:\Alban Shaardlaga\2022\0315 Auditin 2 Gazar-274.Docx

0001021553

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

[illegible]

This image shows a full page of a handwriting practice worksheet. It consists of approximately 20 horizontal rows. Each row is defined by two parallel dotted lines, creating a series of uniform gaps for writing. The lines are evenly spaced across the entire page, providing a guide for letter height and placement. There is no text or other markings on the page.